

Viite: Lausuntopyyntö OKM/68/040/2014

ASIA: OKM LAUSUNTOPYYNTÖ; LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAISTA SUOMEN AKATEMIAA KOSKEVAN LAIN MUUTTAMISESTA JA LUONNOKSESTA SUOMEN AKATEMIAA KOSKEVAN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) toteaa lausuntoon seuraavaa:

Esityksen tarkoituksena on vahvistaa Suomen Akatemian asemaa tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaationa ja selkeyttää Akatemian tehtävämäärittelyä.

Esityksen mukaan Suomen Akatemian 2§ tehtävänä on:

- 1) edistää tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä niiden hyödyntämistä rahoittamalla niitä ja osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön
- 2) toimia asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa
- 3) suorittaa muut asiantuntijatehtävät, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa.

Esitys muuttaisi myös tieteellisten toimikuntien tehtävämäärittelyä ja toimikausia. Asetuksessa säädettäisiin myös tieteellisten toimikuntien määrän rajaamisesta kolmeen ja toimikuntien toimialajaottelun muuttamisesta tämän mukaisesti. Tavoitteena uudistuksessa on joustava toimikuntarakenne, joka vastaisi myös tieteen ja tutkimuksen muuttuviin tarpeisiin.

Esityksen mukaan:

Akatemiassa on valtioneuvoston asetuksella säädettävät tieteelliset toimikunnat, joiden tehtävänä on 2 § mukaisesti myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen sekä niiden hyödyntämiseen, seurata rahoituksen vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta, suunnitella tutkimuksen rahoitus- ja muuta edistämistoimintaa yhdessä Akatemian muiden toimielinten kanssa, sekä muulla tavoin toimia siten kuin johtosäännössä tarkemmin määrätään.

Kolme tieteellistä toimikuntaa olisivat seuraavat: *biotieteiden, terveyden ja ympäristön tutkimuksen toimikunta, kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta sekä luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikunta.*

Esityksen mukaan toimikunnissa tulee olla monipuolinen ja korkeatasoinen tieteellinen asiantuntemus. *Ennen toimikuntien asettamista on kuultava yliopistoja, keskeisiä valtion tutkimuslaitoksia, tutkimus- ja kehittämistyötä edustavia viranomaisia ja yhteisöjä, keskeisiä tieteellisiä seuroja ja tiedeakatemiaita.*

Arene korostaa, että Akatemian uusien tehtävien vaikuttavuuden ja tutkimuksen hyödynnettävyyden vahvistamiseksi on Akatemian toiminnassa huomioitava myös ammattikorkeakoulut kansallisina ja kansainvälisinä tutkimustoimijoina ja asiantuntijoina.

Arene pitää erittäin tärkeänä toimikuntien ehdokasasettelun avoimuutta sekä sitä, että toimikuntiin ja hakemusten arviointiin nimetään myös ansiokkaita tutkijoita ammattikorkeakouluista.

Tieteellisten toimikuntien uusi tehtävä ja rakenne edellyttävät laajapohjaista ja syvällistä asiantuntemusta tutkimusedellytysten kehittämisestä ja hyödyntämisestä. Laaja-alaiset toimikunnat avaavat myös rohkeammin mahdollisuuksia tieteiden välisten tutkimusavausten rahoittamiseen.

Arenen vahva näkemys on, että myös ammattikorkeakouluja on kuultava toimikuntien asiantuntemusta koottaessa.

Arene tukee lähtökohtaisesti Suomen Akatemian laajaa tehtäväkenttää tieteellisen tutkimuksen ja tutkimusedellytysten edistäjänä. *Tämä merkitsee myös ammattikorkeakoulujen lakisääteisen tutkimustehtävän huomioimista Suomen Akatemian toiminnassa, tutkimusrahoituksessa sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön kansallisessa ohjauksessa.*

Suomen Akatemian tehtävänä on myös toimia asiantuntijana *tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa. Tämä tehtävä edellyttää riippumatonta, ja kattavaa vuorovaikutusta kaikkien suomalaisten korkeakoulujen (ammattikorkeakoulut ja yliopistot) ja tutkimustoimijoiden välillä.*

Avointen toimintojen edistäminen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä edellyttää sitä, että kaikki tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän tutkimustoimijat ovat aidosti mukana vuoropuhelussa, myös toimikuntatasolla.

Arenen esittää, että Suomen Akatemian toiminnan uudistamisessa tunnistetaan selkeästi myös ammattikorkeakoulujen tutkijat tasavertaisina tutkimusjärjestelmän toimijoina, erityisesti tutkimuksen hyödynnettävyyden ja tutkimusrahoituksen vaikuttavuuden vahvistajina.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja